

zumíme tomu, že se nejedná jen o regulaci stejnopohlavních soukromých vztahů, ale vztahů obecně, rodiny a společnosti jako takové. To je skutečnost, která bývá ve vědeckých přístupech k tabuizované sexualitě přehlížena.

Přínosem je vystižení sexuality jako historické, politické a veřejné. Tato podmíněnost jde ruku v ruce s její proměnlivostí. S tím se editoři (a jednotlivé autorky a autoři) museli pečlivě vypořádat při používání pojmů i při volbě názvu knihy, kterému je věnována část úvodu.

Pojmy, jména pro identity a označení chování používají autoři a autorky ve svých jednotlivých textech s ohledem na téma a dobu, kterou reflektují. Můžeme vytušit pomyslný oblouk od „samcoložníků“ přes homosexuály po gaye a lesby (ženský rod se až nyní objevuje náhodou) a queer. Editoři si jsou vědomi medicínského diskursu definujícího pojmy homosexuál/homosexualita, ale zároveň předpokládají (a propagují), že se tento pojem vymanol z původně expertního mocenského diskursu. Ne vždy je totiž možné obrátit a využít „stejnopohlavní“ (jednání) – český ekvivalent anglického „same-sex“ – nebo „neheterosexuální“ (identity).

Při proměnlivosti a jedinečnosti „(homo)sexualit(y)“ je neméně důležité vykreslení přetrvávající nerovnosti na pozadí emancipačního vývoje. Lze si všimnout podobnosti s feminismem a snahou o rovnost žen a mužů. Ústupků a posunů je dosahováno namáhavě a jejich trvalost je nejistá. Musí být stále udržovány. S nadsázkou bonmotu můžeme konstatovat, že jsme došli daleko, ale mnoho se nezměnilo. Neheterosexualita je ve veřejném prostoru stále nesamozřejmá a jako autonomní existence a identity, role či reprezentace může být zpochybňována. Je podrobována mechanismům stabilizace, naturalizace a homogenizace, tedy rafinované formy disciplinace jako podmínky uznání a přiznání např. politických nebo občanských práv. Pro heteronormativní společnost je narušení, být jen v podobě genderové rovnosti, stále ohrožením společenského řádu a mocenského uspořádání. Kontrolu náboženství vystřídala

jurisdikce, ji vystřídala medicína a nakonec se pocit ohrožení vpil do heteronormativity společnosti jako její „přirozená“ (obtížně uvědomovaná) součást.

Jak stránky ubíhaly, začínal být patrný zvláštní, ale možná podstatný fenomén dvojakosti homosexuality a všeho, co se jí týká, co se jí snaží uchopit, pojmut, trestat, definovat či osvobodit. Díky tomu můžeme lépe rozpoznat, že dnes nejen chutnáme sladkokyselé plody toho, co klíčilo v minulosti, ale že mechanismy dvojznačnosti přetrvávají. Homosexualita a lidé, kterých se týká, byla stále nucena pohybovat se v pološeru hranic zvláštního polosvěta. Tento jev se odrazil na identitách konkrétních osob a jejich životech. Můžeme tak vysledovat dnešní (často nevědomě) ambivalentní postoj společnosti k neheterosexualitě (případně i nejednoznačný postoj samotných neheterosexuálních lidí) a porozumět, z čeho pramení.

Homosexualita byla trpěna, ale homosexuální chování bylo trestné, místa socializace homosexuálů byla přehlížena, ale veřejné projevení bylo účelově zneužíváno k represím a diskreditaci. V běžných projevech dnešní doby (na způsob: „Já nemám nic proti homosexualitě a homosexuálům, ale ať nejsou vidět a nic nechtějí“) se zaklínadlo tolerance rozplývá v pachuti lhostejnosti a podmínečném strpení.

Ještě v dnešní době je patrná ambivalence konkrétně sexuologie, jejíž role se v historii (homo)sexuality vzhledem k tomu obtížně zkoumá, jak jsme v knize svědky. Díky sexuologii byla homosexualita v době socialismu vyňata z trestního práva, ale jen výměnou za převzetí kontroly nad ní pomocí medikalizace (ospravedlnitelné poukazováním na vrozenost homosexuality a její neléčitelnost). Setrvačnost této částečné emancipace vnímáme i v současnosti. Vedle učebnicové mantry o „vrozenosti, neměnnosti, nemožnosti vlastní volby“ se to projevuje už samotným faktem, že sexuologie ani poté, co byla homosexualita vyňata z říše nemocí a poruch, od ní neodstříhla pupeční šňůru. Spíše přetrvává monopol, který média sexuologii přenechávají pro vyjadřování se ke stejnopohlavním vztahům a homoparentálním rodinám.

Napriek mnohým tlakom a neprajným podmienkam na Slovensku je konferencia Sexuality úspešným medzinárodným vedeckým podujatím. Prispieva k tematizovaniu sexualít na teoretickej, výskumnej aj aplikačnej rovine a umožňuje interdisciplinárny vedecký dialóg v oblasti sexuálnych štúdií tým, že vytvára platformu pre diskusie o ľudských sexualitách v prepojení so širšími spoločenskými otázkami prezentovaním poznatkov z empirického a kriticko-analytického výskumu rozmanitých vedných disciplín. Konferencia Sexuality podporuje vedecký diskurz o aktuálnych otázkach sexuality a súčasného výskumu sexuality a podnecuje vedecké diskusie o prístupoch, perspektívach a bariérach v skúmaní sexuality v jej najrozmanitejších podobách.

Ak vás tento príbeh zaujal, ste srdečne pozvaní/i do neho na ďalšom ročníku konferencie „Sexuality VIII“ vstúpiť.

KONFERENCIA SEXUALITY – INÝ POHĽAD / Gabriel Bianchi

Bol som požiadaný napísať reflexiu seriálu vedeckých konferencií, ktorý na Slovensku vymyslela, iniciovala a zorganizovala Dagmar Marková v roku 2007. Prečo o tejto konferencii písať bilancujúcu recenziu? Každý na to môže mať iný dôvod. Scientometrika môže zaujímať, aké významné vedecké výstupy vznikli na jej základe. Epistemológ sa spýta, „o akú paradigmu uchopenia sexuality tu ide?“ Filozof vedy sa v prvom rade bude pýtať, „o aké vedné disciplíny sa tu jedná?“ A historika budú zaujímať kľúčové epizódy a rozhodnutia, ktoré viedli k vzniku konferencie, a to, či seriál ovplyvnil niektoré kľúčové trendy.

Nemám vyčerpávajúce odpovede na tieto otázky, ale pokúsím sa zosumarizovať aspoň to, čo mi uviazlo v pamäti a čo sa mi podarilo zrekonštruovať pohľadom na vedecké programy jednotlivých ročníkov.

Dalším charakteristickým jevem zkoumání homosexuality, který editoři tematizovali, je omezení obrazu o ní dané limity institucionálních záznamů, ze kterých je obraz reprodukován. Jako kritická se ukazuje možnost doplnění takového obrazu samotnými subjekty. Čím hlouběji do minulosti jdeme, tím více jsme odkázáni pouze na to, co zachytí právo, soudní spisy či lékařské záznamy. Co zachytí, respektive koho – na koho jsou nastaveny a kdo sítím volně propadne, třeba proto, že nepochází ze společenské elity nebo proto, že je ženou. Editoři poukazují na výmluvnou absenci „lesbismu“ v předkládané knize. Výzkum homosexuality může odkazovat k paralelám s genderovými studiemi a dějinami žen, kde propracovanější analýze a dekonstrukci také předchází spíše pozitivistické paradigma a faktografické sbírání údajů a objevování dosud přehlížených (žen).

Editoři se výslovně zabývají (v určitém dvojsmyslu zákonným) androcentrismem dějin homosexuality a analyzují nepřítomnost neheterosexuálních žen danou např. tím, že prvotní konkrétní zmínky o (mužském) stejnopohlavním chování se verbují z justice a policejních zpráv. Na druhou stranu tak výrazně dějiny žen milujících tvory svého pohlaví za obecnými dějinami žen pokulhávat nemusí. Zajímavá (až kontrastní) by byla zmínka o „romantických ženských přátelstvích“ (která Rupp analyzuje z korespondence či deníků žen v knize *Vytoužená minulost*, 2001). Oproti mužským trestaným vztahům jsou tato „romantická přátelství“ (ač třeba nemálo vášnivější nebo fyzicky intimní) nejen tehdejší společností tolerována, ale představovala svým způsobem určitou normu formulovanou tak, aby nepřekračovala patriarchální řád společnosti, ale naopak ho podpořila. Ze stejného heteronormativního pojetí sexu pak trestní právo zachycovalo především mužské stejnopohlavní sexuální chování, přičemž za sexuální bylo považováno především to penetrativní, případně mělo stejnopohlavní chování splňovat jiné přednastavené mocenské stereotypy jako „pachatel – zneužitá/svedená oběť“ v sociálně podřízeném postavení.

Převládající optiku represe, která se v pojetí (mužské) homosexuality v předmoderní době podbízí, se v knize daří překonat. Trestněprávní optika mužské homosexuality není dána jen určitým specifickým, jak k ní společnost přistupovala, ale také tím, že tyto studie jsou pionýrské. Tedy případné soukromé deníky a korespondence u mužů zatím nebyly zkoumány, protože archivní práce z oblasti jurisdikce apod. se nabízí jako první krok (jak neheterosexuální muže a stejnopohlavní chování do historie dodat pro následnou analýzu).

Pro ilustraci se konkrétně pozastavím u průkopnické studie Franze Schindlera, který nám místo využití archivů přibližuje dobu socialistického Československa díky „živým knihám“, tedy metodě orální historie. Ze života homosexuálů Schindler vybírá veřejnou část a místa socializace. Pokračuje tradice trestnosti, ale i informačního vaku, což má specifické důsledky na každodenní životy homosexuálně se chovajících lidí. Schindler poukazuje např. na to, že socializace a identita u homosexuálů jako menšiny nemohla být tradována ani v rámci rodiny (na rozdíl např. od menšin etnických) a navíc byla případná náhodná homosexualita u rodinného příslušníka spíše určitým tabu zrcadlícím situaci ve společnosti jako celku. K otevřenosti nevedla ani konečná dekriminalizace (která sama o sobě mnoho osvobození nepřinesla) a je příznačné, že prolomení tabu bylo vynuceno teprve nemocí AIDS. Autor poukazuje na projevy přizpůsobení se mužů životu v dané době, které mohou zrcadlit mnohé ze současného prožívání běžné veřejnosti a části neheterosexuální komunity – přijetí heteronormativního vyloučení stejnopohlavních projevů z veřejného života může být vyjádřeno ve chvíli, kdy mužský pár a jejich dotyky či líbání za hranicemi soukromí jsou narátory studie vnímány jako „vyvádění“.

V souvislosti s orální historií bych chtěl připomenout i příspěvek Josefa Řídkého zabývající se také převážně socialistickým Československem. Autor se zaměřuje na sexuologicko-

Začnem poslednou otázkou a vlastne „narcistickou“ kuriozitou. Bolo to v roku 2007, keď sme s kolegom Mirom Popperom sedeli na inej konferencii o sexualite v Uherskom Hradišti a hneď na začiatku konferencie sme si museli vypočítť nesmierne dlhý príspevok, ktorý, naviac, nepredniesla žiadna z autoriek príspevku, ktorých mená mi boli vtedy úplne neznáme, ale čítal ho jeden z organizátorov od slova do slova (v slovenčine, a teda o to opatrnejšie a dlhšie). Text bol o postmodernom chápaní sexuality, hovoril o prínosoch a výzvach použitia postpozitivistických paradigiem vo výskume a okrem ikonických svetových mien, ako sa text posúval do druhej polovice, začal citovať mená z nášho „bratislavského“ tímu. Keď toho citovania bolo už trochu moc, zmenilo sa moje narcistické potešenie na ostražitosť. A tak som si na konci referátu zapamätal, že prvá z autoriek sa volá Dagmar Marková. Iba o pár týždňov neskôr mi prišlo od tej istej Dagmar Markovej pozvanie na plenárnu prednášku na konferencii Sexuality do Nitry.

Výlet do neznáma sa ukázal ako vzrušujúci zážitok. Nie kvôli žiadičnosti Radima Uzla, ale pre dve iné veci: entuziazmus Dagma-ry a dramaturgiu konferencie. Podarilo sa jej nielen zavolať a dať dokopy ľudí, ktorí sa sexualitou dlhodobo zaoberajú (Kamil Janiš, Radim Uzel, Eva Poliaková atď.), ale dokonca iniciovala mladých aj zreých sociálnych a humanitných vedcov z rôznych disciplín, aby sa pokúsili o nejaký analytický pohľad na sexualitu podľa vlastného výberu témy a metodologického uvažovania (Peter Ondrejko-vič, Ivan Sarmány Schuller, Peter Papšo a ďal.).

V ďalších ročníkoch sme potom začali s Dagmarou, resp. Univerzitou Konštantína Filozofa v Nitre, vytvárať rôzne konštelácie vedecko-organizačných zoskupení (so SAV, Univerzitou Mateja Bela, podarilo sa premosťiť sexuológov – Slovenská sexuologická spoločnosť – s genderistkami – Gender & sociologie Akademie věd ČR), až napokon pôvodná usporiadateľská inštitúcia pre nezaujím hostiť vedecké podujatie o sexualite vypadla zo hry. Nie však Dagmar Marková.

ký diskurs prezentovaný v populárně-naučných příručkách. Řídký kritizuje sexismus sexuologie a genderové stereotypy, na kterých je založena, a vypořádává se s ambivalentní rolí sexuologie, která se průběžně v knize objevuje – snoubení emancipace homosexuality a její disciplinace. V nejednoznačném obrazu české socialistické sexuologie Řídký na naučných příručkách pro veřejnost zdůrazňuje disciplinační aspekt. Tento pohled jedinečně vyvažuje Sokolová (2012), když (k genderové analýze sexuologické literatury) pomocí orální historie dodává kontext životních zkušeností narátorů a narátorek, jejichž životy tato literatura ovlivňovala. Poskytuje tím cenný klíč, jak číst komplikovaný diplomatický postoj sexuologie. Ta se mohla tvářit poplatně době a společenské „objednávce“, aby delikátně v tomto trojském koni postulování povinné heterosexuality propašovala emancipaci stejnopohlavního chování a neheterosexuálních identit.

V souvislosti se sexuologií bych se nakonec chtěl zmínit o etnografickém výzkumu Timothyho M. Halla. V textu se poněkud míchají pojmy (homosexuální/gay/queer identity) i východiska. Hall se identifikuje s queer/gender vědci (přičemž „queer identitu“ autor explicitně používá jako zastřešující pojem pro neheterosexuální identity, respektive ty, které se odlišují od konvenční heterosexuality), ale zároveň mísí svá východiska se sexuologií, mluví o prostupnosti, ale zároveň se zdá, že hranice (které česká sexuologie střeží) respektuje. Sexuální orientace v sexuologickém pojetí (s. 531) je tradičně definována jako FYZICKÁ přitažlivost převážně k mužům NEBO k ženám, „zřídka pak k oběma [binárně pojatým] POHLAVÍM“ (zdůrazněno recenzentem). Vedle binárního pojetí pohlaví je zdůrazněna biologická vrozenost a neměnnost, byť u žen je (v poznámce) připuštěna fluidita, a dokonce to, že celkově sexuální orientace u žen funguje jinak. Přednost ale dostává androcentrický pohled, protože „studium sexuální orientace je u žen komplikovanější“ (poznámka na s. 545). Textu dodává jiný kontext i poslední příspěvek Kristýny Ciprové o pojmu queer, který v užším

významu překračuje binární dělení identit jako mužských a ženských. Nicméně podle principu, „nezdá-li se ti něco na textu, třes nejprve s překladatelem“, stojí za zvážení, jaký vliv na jistém matoucí vyznění tohoto textu může mít jeho překlad z angličtiny.

Proč kniha může být zajímavá a oslovující nejen pro ty, kdo rádi bádají ve zvířeném prachu historických spisů a bez ohledu na to, jaké tvory a na základě čeho milují? Protože je klíčem, jak číst v současné společnosti, ve které žijeme. Pod příkrovem politicky korektní tolerance (neheterosexuality) rozpoznáme podmíněné přehlížení a skutečné postoje, emoce a jejich kořeny. Pro ty odvážné a otevřené se vyjeví přetrvávající formy disciplinace, které léty nakonec ztratily jen nemnoho ze svého lesku. Sebenaplňující mechanismy sociálního nebo legislativního vyloučení stejnopohlavnosti (stejně jako samotné lpění na pohlavnosti a genderovanosti) ze společnosti stvrzují homosexualitu jako neznámé ohrožení pro stát, společnost nebo rodiny. Dnes můžeme volit ta nejdelikátnější pojmenování identit, ale neskryjeme skutečnost, že homosexualitu můžeme zneužít k diskreditaci osob, politických stran, institucí nebo myšlenek jako za „starých dobrých časů“. Na druhou stranu kniha poskytuje i klíč, jak rozpoznat vlastní životní strategie a hledat autonomii individuálního rozhodování.

Literatura

- Putna, M. C. a kol. 2011. *Homosexualita v dějinách české kultury*. Praha: Academia.
- Rupp, L. 2001. *Vytoužená minulost: Dějiny lásky a sexuality od příchodu Evropanů po současnost*. Praha: OWP.
- Seidl, J. a kol. 2012. *Od žaláře k oltáři. Emancipace homosexuality v českých zemích od roku 1867 do současnosti*. Brno: Host.
- Sokolová, V. 2012. „Skládání duhové mozaiky: česká sexuologie a „gay“ a „lesbická“ orální historie v komunistickém Československu.“ *Gender, rovné příležitosti, výzkum*, roč. 13, č. 2: 28–39.

Sexuality dostali čoskoro skutočne medzinárodný rozmer. Česká účast sa rozšírila na Poľsko, Škótsko, Rusko, Chorvátsko, Belgicko ... Prišli osobnosti európskej sexuológie a sexuálnej sociológie a pedagogiky ako Aleksandar Štulhofer (Zagreb), Mike Sutherland (Škótsko), Anna Temkina (Moskva) a mnoho ďalších zahraničných hostí.

Čo z toho, čo zaznelo na šiestich ročníkoch Sexualít si zaslúži mimoriadnu pozornosť? V prvom rade to, že sú každý rok dva dni priestoru na to, aby sa stretli ľudia, ktorých spájajú podobné otázky, pocity zodpovednosti a snaha dostať sa ďalej v tom, ako sociálne vedy dokážu napomôcť sexuálnemu a reprodukčnému zdraviu a právam. Viac si možno prečítať v zborníkoch z konferencií, ktoré sú publikované každoročne.¹

Z axiologického (a povedzme otvorene aj ideologického) hľadiska sa možno sexualite venovať pod dvoma „zástavami“ – zdravia alebo ľudských práv. Spojenie oboch hodnotových kontextov sa obsahovo posilnilo a symbolicky zvýraznilo v roku 2009, keď sme sa odhodlali k spojeniu Sexualít s iným podujatím, ktoré sme od roku 1997 pripravovali pre učiteľov sexuálnej výchovy na Slovensku. Volalo sa to „Behaviorálne aspekty HIV/AIDS: Sexuálne zdravie a sexuálna výchova“ a slovenskej pedagogickej verejnosti sa na nich okrem domácich „veteránov“ aj nováčikov v oblasti sexuálnej výchovy predstavili také kapacity svetovej scény výskumu sexuality a podpory sexuálneho zdravia ako Peter Aggleton, Roger Ingham, Lenka Šulová.

Je rok 2013, VII. ročník Sexualít, ktorý je celý venovaný monotéme ľudskej reprodukcie, je za nami. Mohli sme si vypočúť hviezdnych demografov Tomáša Sobotku a Michaelu Potančokovú, Henny Bos z Amsterdamu, ktorá prednášala o svojom dvadsaťročnom výskume s deťmi z homosexuálnych rodín, a všetkých ďalších, ktorí naplnili bohatý program konferencie tento rok pod záštitou APVV – projektu o udržateľnej reprodukcii na Slovensku, ktorý je riešený na Ústave výskumu sociálnej komunikácie SAV.

NEZÁVISLE A KONŠTRUKTIVISTICKY O SEXUALITE / IVAN LUKŠÍK MARKOVÁ, DAGMAR. 2012. *O SEXUALITE, SEXUÁLNEJ MORÁLKE A SÚČASNÝCH PARTNERSKÝCH VZŤAHOCH*. NITRA: GARMOND.

Autorka knihy sa dlhodobo zameriava na sociálne otázky sexuality, partnerských vzťahov a sexuálnej výchovy, a preto neprekvapuje, že svoje bádania a výsledky sumarizuje v monografickej forme. V tomto širokom tematickom poli sleduje líniu etických súvislostí. Jej prvým konceptuálnym východiskom je, že porozumenie, ale zrejme aj vytváranie etickej dimenzie sexuality a partnerských vzťahov, by sa malo zakladať na vedeckých zisteniach a nemalo by byť reflektované len z pozície filozofie a etiky, ako sa to v prevažnej miere v slovenských podmienkach deje, ale aj na základe empiricky zameraných spoločenských vied, najmä sociológie a sociálnej psychológie. V istom rozpore s týmto vedeckým zameraním je jej druhé východisko, v ktorom sa hlási k sociálno-konstruktivistickej paradigme, ktorá vie absorbovať aj nevedecké, resp. nie empiricky či exaktne metodologicky alebo logicky získané závery, akými môžu byť aj isté morálne rozprávanie a podobenstvá. V duchu toho sa autorka v otázke etiky prikláňa k Brázdovi, t.j. ku systematickému a kritickému reflektovaniu morálky, teda k deskripcii faktov týkajúcich sa morálky, k jej vysvetleniu alebo zdôvodňovaniu. Tretím východiskom autorky je, že dané témy nemožno skúmať z perspektívy individuálnej psychológie, ale keďže ide o fenomény a konštrukcie so zjavne a zásadne sociálnym charakterom, je nutné je skúmať z pozície sociálne orientovaných vied, akou je napr. sociálna psychológia.

Autorka sa na základe týchto východísk snaží vyvrátiť esencialistický pohľad na sexualitu, t.j. že napr. *individuum disponuje istým množstvom sexuálnej energie, ktorá skôr či neskôr požaduje uvoľnenie*. Pre toto vyvrátenie je dôležité predovšetkým jej tretie východisko. Sexualita nie je tu a teraz stále rovnaká a večná, ale sociálne historicky a kultúrne utváraná. Autorka

ukazuje ako k tomuto poznaniu dospeli sociálne a čiastočne aj medicínske vedy po dlhej ceste, počas ktorej sa odpútavali od modelu prírodných vied. Autorka sa zameriava na vývoj, z jej pohľadu na konštruovanie sexuality v rámci tzv. sexuálnych vied, od jej biologického zamerania cez patologizáciu, demytizáciu až po dekonštrukciu prirodzeného biologizujúceho porozumenia sexuality. Domnievam sa, že v tejto časti dostatočne nedocenila vplyv Freuda a jeho nasledovníkov pri formovaní spoločenského i laického vedomia. V psychoanalytickej zmesi esencialistického a kultúrneho prevažuje to prvé a koncept pudu, komplexu a pod. sa stali súčasťou kultúry, ovplyvňujú myslenie a jazyk sociálnych vedcov i laikov. Autorka svoj prehľad uzatvára tým, že v súčasnosti v oblasti predmetného skúmania existujú dve paradigmy: esencialistická a sociálno-konstruktivistická. Autorka argumentuje v prospech sociálno-konstruktivistickej pozície. Uvádza, že na sexualitu sa možno nazerať ako na *ktorékoľvek iné kultúrou organizované správanie*. Dôležitú úlohu pri vytváraní a spoločenskom organizovaní sexuality plnia spoločensky rozšírené diskurzy. Autorka popisuje diskurzívne prúdy, ktoré sa na tomto podieľajú. Napriek jasnej argumentácii v prospech sociálno-konstruktivistickej pozície aj tak napokon vo verejnej sfére prevažuje tá esencialistická, a to kvôli lepšej *inscenácii a rezonancii*.

V prístupe k morálke je autorka konzistentná s tým, ako sa pozerá na sexualitu. Tak ako stavala do opozície sexualitu biologického žitia a sexualitu sociálneho reflektovania, tak píše o morálke danej a morálke reflektovanej, argumentovanej a zdôvodňovanej. Autorka ukazuje, aká je morálka, keď je chápaná ako daná, a ako ju vidíme, keď sa zamýšľame nad tým, kto ju vytvára, čomu slúži, kto a ako sa má podľa nej správať. V súvislosti s morálkou sa zaoberá sociálnou kon-

Poznámky

1 Napr. Marková, D., Rovňanová, R. (eds.). 2013. *Sexuality VI: Zborník vedeckých príspevkov*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela; Marková, D., Rovňanová, R. (eds.). 2012. *Sexuality V: Zborník vedeckých príspevkov*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela; Marková, D. (ed.). 2010. *Sexuality IV: Zborník vedeckých príspevkov*. Bratislava: Univerzita Komenského; Marková, D. (ed.). 2010. *Sexuality III: Zborník vedeckých príspevkov*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa; Marková, D. (ed.). 2009. *Sexualities II: Collection of Papers from the Second International Conference held on 30 Sept.–1 Oct. 2008*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa; Marková, D. (ed.). 2008. *Sexuality: Zborník príspevkov z prvej medzinárodnej konferencie realizovanej v dňoch 20. – 21. 9. 2007*. Hradec Králové: Univerzita Hradec Králové.

TRANSGENDER ME: ZPRÁVA ZE SVĚTA NA POMEZÍ / Vítězslav Slíva

Transgender Me je doprovodný program Prague Pride, dnes již každoročního festivalu sexuálních menšin. Problematika transgender osob na rozdíl od tematiky gay a lesbické, stále není v naší zemi dostatečně známá a veřejnost má obvykle zkreslené představy, které skupiny lidí do takové kolonky zařadit. To také znamená, že veřejnost má často o této komunitě stereotypní představy, které korespondují jak s nedostatkem korektních informací, tak se špatnou medializací tohoto fenoménu. Příliš známy nejsou ani životy těchto lidí, kteří se často nacházejí v jakési „šedé zóně“, která je vymezena jak kulturním ukotvením genderu v klasickém západním stylu, tak mediálním nezájmem a obecně neschopností naší společnosti tuto problematiku uchopit pomocí terminologie, kterou